

ТЕМАТИЧНИЙ НАПРЯМ РОБОТИ 1.
«НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ
СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ ПРИ ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ ІЗ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ»

Анашкіна-Вітченко А. А.,
здобувач другого (магістерського)
рівня вищої освіти, Навчально-
науковий інститут інформаційної
безпеки та стратегічних комунікацій,
Національна академія Служби
безпеки України
(м. Київ, Україна)

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ
СИСТЕМИ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ В УКРАЇНІ

Охорона державної таємниці є невід'ємним елементом національної безпеки та обороноздатності України. З огляду на сучасні політичні, економічні та військові виклики, а також інтеграційний курс України до Європейського Союзу та НАТО, надзвичайно важливо забезпечити ефективну систему захисту секретної інформації. В умовах зростання кіберзагроз, інформаційних атак та загострення безпекової ситуації, державні органи стикаються з необхідністю модернізації нормативно-правової бази, організаційних структур, технічних засобів і підготовки персоналу.

В умовах продовження воєнних дій на території України суттєво змінилися підходи до системи охорони державної таємниці, оскільки перед державними органами постали нові виклики та загрози. Активізація ворожих спецслужб, кібератак і інформаційного тиску підвищила ризики витоку секретних даних та потребувала оперативного реагування. У таких умовах захист державної інформації набуває особливої значущості, а ефективна система охорони державної таємниці стає критично важливим елементом національної безпеки та обороноздатності країни. Це також підкреслює необхідність термінового вдосконалення нормативно-правової бази, модернізації технічних засобів та підвищення кваліфікації персоналу для забезпечення надійного захисту інформації та ефективної взаємодії з міжнародними партнерами. Одночасно, зміни у стандартах НАТО та ЄС щодо охорони секретної інформації, пов'язані з посиленням кіберзахисту та оновленням процедур класифікації, створюють додаткову необхідність адаптації української системи до сучасних міжнародних вимог [4].

Система охорони державної таємниці в Україні стикається з низкою проблем, що обмежують її ефективність та відповідність сучасним вимогам безпеки. Однією з основних проблем є застаріла нормативно-правова база. Закон України «Про державну таємницю» та підзаконні акти, ухвалені ще у 90-х роках,

не враховують сучасні кіберзагрози, цифровізацію документообігу та новітні стандарти захисту інформації НАТО і ЄС. Це створює прогалини у правовому регулюванні, які можуть бути використані зловмисниками. Ще однією проблемою є недостатня координація між органами влади. Функції у сфері охорони державної таємниці розподілені між Службою безпеки України, Міністерством оборони та іншими державними структурами. Така розпорошеність ускладнює управління, контроль та взаємодію, призводить до дублювання функцій і неузгодженості заходів безпеки [3].

Матеріально-технічна відсталість державних установ також суттєво обмежує ефективність системи. Багато органів не мають сучасних засобів криптографічного захисту, електронних систем контролю доступу та спеціалізованих приміщень для роботи з секретними документами. Це знижує рівень безпеки під час обміну інформацією та ускладнює захист від витоків. Кадрові проблеми залишаються ще однією суттєвою перешкодою. Не вистачає кваліфікованих фахівців, які володіють практичними знаннями у сфері інформаційної безпеки та стандартів НАТО та ЄС. Підготовка та перепідготовка персоналу відбувається фрагментарно, що негативно впливає на загальний рівень захищеності секретної інформації [1].

Окрім цього, зростає кількість зовнішніх загроз. В умовах війни проти України активізується діяльність ворожих спецслужб та хакерських угруповань, які намагаються отримати доступ до секретних даних державних органів та критичної інфраструктури. Це підвищує ризики витоку інформації та потребує ефективних превентивних заходів. Виходячи з виявлених проблем, визначено кілька основних напрямів вдосконалення системи охорони державної таємниці (рис. 1).

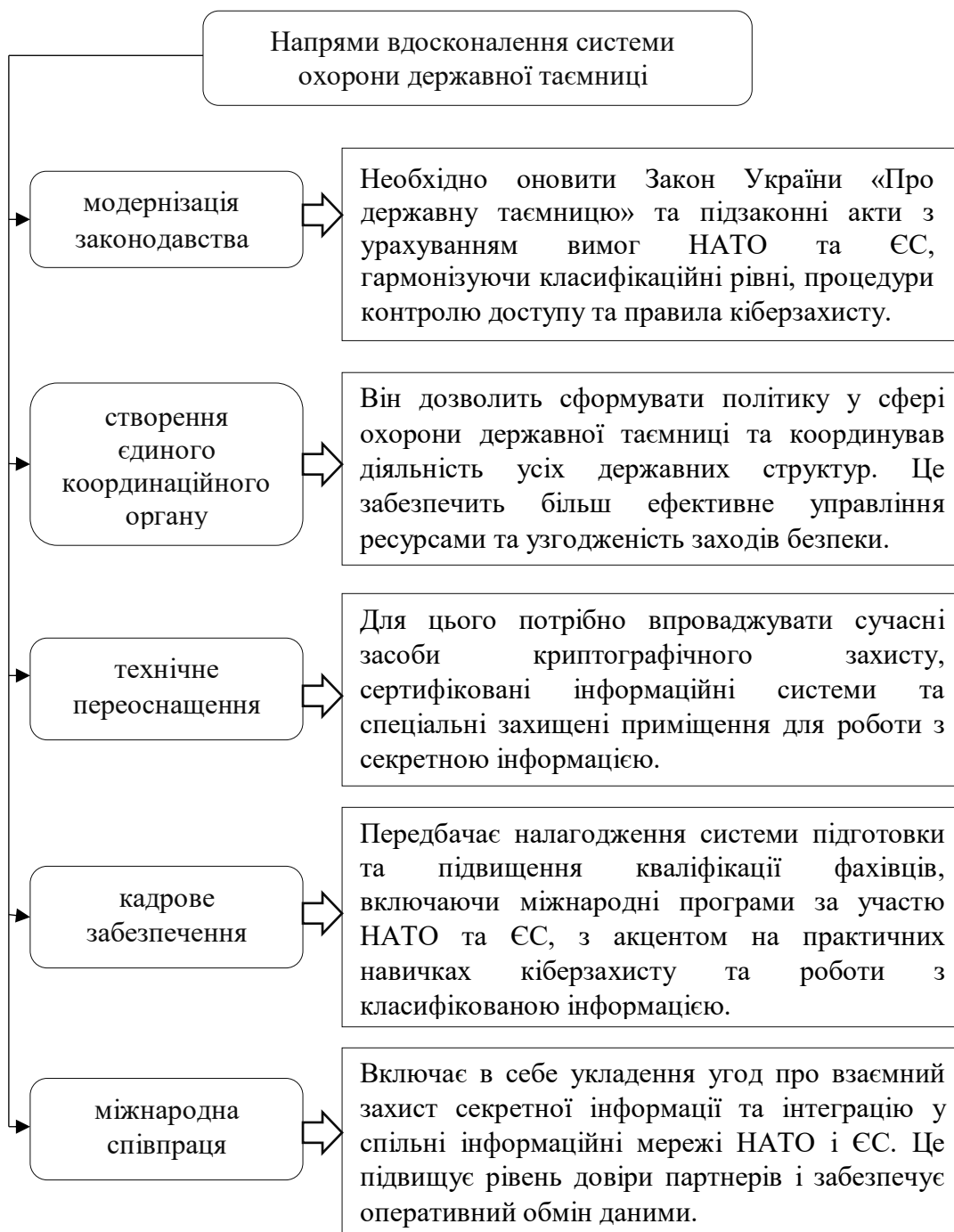

Рис. 1. Основні напрями вдосконалення системи охорони державної таємниці [2]

Отже, система охорони державної таємниці в Україні перебуває на етапі активного розвитку, але залишається низка проблем, що перешкоджають її ефективному функціонуванню. Серед основних викликів є застаріла нормативно-правова база, недостатня координація між органами влади, матеріально-технічна відсталість, кадрові проблеми та зростання зовнішніх загроз, зокрема кібератак і діяльності ворожих спецслужб. Війна проти України та інтенсифікація кіберзагроз виявили прогалини у системі захисту секретної інформації і підкреслили необхідність її термінового вдосконалення.

Виходячи з цих викликів, ключовими напрямками вдосконалення є модернізація законодавства, створення єдиного координаційного органу, технічне переоснащення, підготовка та перепідготовка кадрів, міжнародна співпраця та формування культури інформаційної безпеки серед державних службовців. Реалізація цих заходів дозволить підвищити рівень захисту державної таємниці, забезпечити надійний обмін секретною інформацією з міжнародними партнерами та сформувати сучасну, ефективну систему, здатну протидіяти сучасним загрозам.

Список використаних джерел:

1. Ковалів К. Є. Правові аспекти захисту інформації з обмеженим доступом в Україні. *Інформація і право*. 2022. № 3 (38). С. 45–62.
2. Савченко І. О. Адаптація стандартів НАТО та ЄС у сфері охорони державної таємниці: правові та організаційні аспекти. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2023. № 2. С. 112–128.
3. Федорченко О. С. Особливості правового регулювання охорони державної таємниці та класифікованої інформації в деяких державах ЄС та НАТО. *Інформація і право*. 2024. № 4 (51). С. 78–94.
4. Шевченко В. М. Міжнародний досвід охорони державної таємниці: порівняльний аналіз. *Право та безпека*. 2022. № 1. С. 34–47.